

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

2023

Elizaveta Gamzatova

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara**

Bakalářská práce

**AUTORSKÁ ILUSTROVANÁ KNIHA
NA TÉMA DROGOVÉ ZAVISLOSTI**

Elizaveta Gamzatova

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Kniha a tvarování papíru

Bakalářská práce

**AUTORSKÁ ILUSTROVANÁ KNIHA
NA TÉMA DROGOVÉ ZAVÍSLOSTI**

Elizaveta Gamzatova

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Petra Soukupová

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Elizaveta GAMZATOVA**
Osobní číslo: **D19B0061P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Kniha a tvarování papíru**
Téma práce: **MOŽNOSTI PRÁCE S PAPIREM VE VÝTVARNÉM VYJADŘOVÁNÍ**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Tvůrčí záměr: papír jako nosný materiál pro vytváření ilustrací a ilustračních scén na knihu s příběhy lidí závislých na drogách

Způsob realizace: zkoumání možností papíru při vytváření ilustrací

Cíl: vytvořit knihu, kde bude papír sloužit, díky jeho vlastnostem, jako výrazový prostředek pro ilustrace

Předpokládaný charakter výstupu: kniha s fotografickými scénami, papírovými ilustracemi a textovým příběhem ve 3 exemplářích

Rozsah průvodní zprávy: minimálně 8 normostran textu, 10 obrazových příloh

Rozsah teoretické části: **min. 8 normostran textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Tobolka, Zdeněk. Kniha: Její vznik, Vývoj a rozbor. Praha: Orbis, 1949

Kocman, Jiřín H. Médium papír. Vyd. 2. Brno: Vutium, 2004. ISBN 80-214-2626-8

Khel, Richard. Na papír napsáno a natištěno

Korda, Josef. Papírenská encyklopedie. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1991. ISBN 80-03-00647-3

Khel, Richard. Poselství papíru. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-684-8

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Mgr. Petra Soukupová**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání bakalářské práce: **31. května 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval(a) samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2023

.....
podpis autora

Obsah

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	8
2	TÉMA A DŮVODJEHO VOLBY	9
3	PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	10
	3.1 Proces přípravy	10
	3.2 Proces tvorby	11
4	POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	14
	4.1 Popis díla	14
	4.2 Technologická specifika	15
	4.3 Přínos práce pro daný obor	16
5	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	17
	Knižní a periodická literatura	17
6	RESUMÉ	18
7	SEZNAM PŘÍLOH	19

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Už od dětství jsem se zajímala o umění, protože jsem se narodila do rodiny umělců. Fascinovaly mě barevné pop-up knížky a animované filmy. Předtím, než jsem nastoupila na vysokou školu, jsem nezískala žádné umělecké vzdělání. Většinou jsem kreslila a vyráběla něco ručně jen tak pro svou zábavu. Vytvářela jsem ilustrace, modelovala, vyráběla šperky a celkově jsem hledala svou vlastní uměleckou cestu. Občas jsem navštěvovala kurzy malby a kresby, které vedla moje teta. Tam jsem se poprvé seznámila s některými akademickými uměleckými pojmy.

Po přestěhování do Česka jsem se věnovala umění mnohem více a přihlásila jsem se na kurzy figurální kresby. Po nastoupení na Fakultu designu a umění Ladislava Sutnara jsem pokračovala ve vývoji svých uměleckých schopností pod vedením Petry Soukupové. Zkoušela jsem různé techniky ilustrování, šití knih, a výrobu papírových objektů. Ve druhém ročníku svého studia jsem začala zkoušet nejen vytváření pop-up knih, ale i práci s vlastnostmi našeho hlavního materiálu – papíru. Během svých experimentů jsem vytvořila své dílo *Vzpomínky*. V něm jsem použila japonský papír a jeho vrstvení k výrobě ilustrací. Výsledkem byly papírové polaroidové snímky, na kterých byly obrázky viditelné pouze při osvětlení. Bavilo mě, že moje práce byla interaktivní a vyžadovala zapojení diváka do uměleckého procesu, a to pouze pomocí papíru. Pochopila jsem, že je to univerzální materiál, ze kterého se dá vyrobit cokoli. Začala jsem přemýšlet nad jeho vlastnostmi a během svého výzkumu jsem začala vytvářet z papíru různé masky a objekty. Používala jsem nejen samotný papír, ale také papírové pásy, papírovou modelovací hmotu a mnoho dalších materiálů. Všechno to bylo důvodem, proč jsem si jako téma své bakalářské práce vybrala "Možnosti papíru ve výtvarném vyjadřování". Bylo pro mě zajímavé vyzkoušet různé způsoby tvorby ilustrací, porozumět tomu, jak vlastnosti papíru ovlivňují vzhled obrázků a najít techniku, kterou chci uplatnit ve své závěrečné práci – autorské knize.

2 TÉMA A DŮVODJEHO VOLBY

Tématem mé práce se stala problematika drogové závislosti. Již jako dítě jsem často od svých rodičů slyšela, že jsou drogy nebezpečné, kouření škodlivé, alkohol určen jen pro dospělé a další standardní věci, které dospělí říkají svým dětem. Nikdy mi však nebylo řádně vysvětleno, proč by drogy neměly být užívány.

V mnoha zemích jsou určité psychoaktivní látky legální a propagují se jako běžná součást lidského života. Děti jsou obklopeny dospělými, kteří kouří nebo pijí alkohol, což vede k vnímání těchto zlovyků a někdy i nemocí jako něčeho normálního a všedního. Tato situace není vždy vnímána jako problematická, i když může vést k nerovnováze v těle a ke špatnému duševnímu stavu. Zajímavé je, že mnohé psychoaktivní látky, které jsou pro naše tělo bezpečné, a dokonce mohou sloužit k léčení nemocí, mohou být v některých zemích zcela zakázány a jejich užívání se trestá odnětím svobody. Je třeba podotknout, že legislativní postoj k psychoaktivním látkám se liší v závislosti na zeměpisné oblasti, nicméně obecně je možné pozorovat shovívavý přístup vůči lidem, kteří kouří nebo pijí. Pokud se však dozvíme, že někdo užívá látky z řady amfetaminů k léčbě duševních chorob, může to vyvolat úzkost a překvapení. Tento fakt mě vedl k zájmu o podstatu drogové problematiky, včetně toho, kdo drogy objevil a proč, a jaký je rozdíl v postoji k různým psychoaktivním látkám.

3 PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

3.1 Proces přípravy

Jako mladá slečna jsem často navštěvovala kluby a setkávala se s rozmanitými lidmi, abych získala co nejvíce informací týkajících se tématu mé práce. Byla jsem velmi zaujata tím, že mnozí z nich si nedokázali představit zábavu, relaxaci, a dokonce i svůj život bez psychoaktivních látek. Někteří užívali drogy jen pro zábavu na večírcích, zatímco jiní byli závislí a nemohli bez nich existovat. Někteří lidé svým chováním vzbuzovali strach, zatímco jiní byli velmi přátelští. Při setkávání s těmito jedinci jsem se snažila zjistit, co je k užívání látek vede, co jim drogy poskytují, proč nepřestávají s užíváním a jak drogy ovlivňují jejich život. Měla jsem mnoho otázek, ale ne každý byl připraven na ně odpovědět, a proto jsem se začala snažit o zkoumání informací na internetu, v knihách a od přátel pracujících v oblasti chemie a biologie, a číst o různých experimentech souvisejících se změnou vědomí a o neobvyklých možnostech medicíny.

Současně jsem přemýšlela o tom, jak má být zpracován můj výzkum v bakalářské práci. Měla jsem mnoho nápadů, ale musela jsem je vyzkoušet a zjistit, jak budou vypadat v praxi.

3.2 Proces tvorby

Seznamování na akcích, internetové zdroje a profesionálové z oblasti chemie, biologie a psychologie dokázali dostatečně uspokojit mou zvědavost a zodpovědět mé dotazy. Zjistila jsem, že mnoho lidí, kteří mají problémy s drogami, a také lidé, kteří je užívají jen občas, se začali zajímat o změnu stavu vědomí již v dospívání, a někteří i dříve. Vyděsilo mě, když jsem se dozvěděla, že někteří z lidí, se kterými jsem se během svého výzkumu setkala, začali kouřit cigarety již v 10 letech a přešli na marihuanu v 15 letech. Zvědavost a náctiletá rebelie tlačí mladé lidi k experimentům a vyvolává touhu vyzkoušet, co jim rodiče zakázali. Někdy nastávají situace, kdy děti a teenageri sahají k drogám kvůli nepochopení ze strany rodičů, problémům ve škole a kvůli pocitu nedůvěry ve společnosti, pocitu, že je nemá kdo podpořit. V tomto věku si lidé ve většině případů nedokážou uvědomit, k jakým důsledkům jejich jednání může vést a jak si mohou nenávratně poškodit duševní i fyzické zdraví, což může vést až k letálnímu výsledku. To mě přimělo zaměřit svou knihu na lidi ve věku 13 a více let.

Riziko, že dítě začne užívat drogy, se odvíjí nejen od jeho prostředí a vztahů s blízkými. Propagaci užívání psychoaktivních látek lze nalézt i na internetu. Na moderních sociálních sítích, jako je Telegram, TikTok, YouTube a Twitch, lze snadno narazit na obsah přímo či nepřímo související s užíváním psychoaktivních látek. Na YouTube a TikToku jsem našla spoustu videí od blogerů, kteří užívají drogy a prezentují to jako zábavu. Navíc získávají od mládeže hodně pozitivních a podporujících komentářů. V poslední době se populární streamovací platforma jako Twitch setkala s množstvím antikampaní zaměřených na internetové obchody s drogami. Streamerové, kteří se tváří, že se staví proti užívání drog, propagují tytéž látky. Tyto informace mohou být pro mladou generaci škodlivé.

Není možné mladší generaci úplně ochránit před propagandou a prodejem drog. Dříve nebo později se s těmito věcmi mohou setkat a nelze předvídat, jaký vliv na ně budou mít. Proto se domnívám, že informování o této problematice je klíčovým prvkem při prevenci závislosti. To je důvod, proč jsem se rozhodla do své práce zahrnout kapitoly o nejrozšířenějších drogách. Tyto kapitoly poskytují stručné, ale důležité informace o původu drog, jejich historii, způsobech užívání, účincích, a především o důsledcích užívání.

Pokud bych do své práce zahrнула pouze informace o omamných látkách, nebyla by podle mě přínosná. Problém závislosti se totiž neomezuje jen na užívání drog. V rámci této problematiky je třeba se zaměřit i na pojmy jako předávkování, zážitky z užívání drog, abstinenční syndrom a mnoho dalších, a proto jsem se rozhodla v práci těmto tématům věnovat také prostor.

Bohužel se drogová závislost často rozvíjí nenápadně a někdy si člověk uvědomí, že má problém, až v pozdějších stádiích, kdy už je život bez látky téměř nepředstavitelný. Závislost na různých drogách se může projevovat různými způsoby a vést ke zcela neočekávaným následkům. Mozek každého člověka je unikátní a nelze přesně předvídat, jaké účinky drogy budou mít. Tyto skutečnosti jsou tématem, kterému jsem ve své práci věnovala. Navzdory vážnosti této závislosti je však možné ji léčit, i když ne vždy úplně vyléčit. U lidí, kteří se léčí nebo již v minulosti byli léčeni, je mnohem větší pravděpodobnost, že se k drogové závislosti vrátí. Drogy mohou zcela změnit chemické procesy v mozku, osobnost a život každého člověka i jeho okolí, a proto je léčba náročná a vyžaduje mnoho úsilí, času a motivace.

Během mého studia aspektů souvisejících s drogami a drogovou závislostí jsem narazila

na problém, že jsem nerozuměla odbornému jazyku, který byl na toto téma používán v knihách, člancích a videích. Proto jsem se obrátila o pomoc k mému dobrému příteli, který pracuje v oboru chemie a ten mi v mém projektu pomohl. Rozhodli jsme se použít srozumitelný jazyk, který by byl snadno pochopitelný pro mé čtenáře, a ne příliš se zaměřovat na odborné termíny. Každá kapitola mé knihy byla důkladně kontrolována odborníky, aby byla zjednodušená a aby byla snadněji srozumitelná pro všechny.

Poté, co jsem shromáždila informace a napsala texty, bylo nutné se rozhodnout, jakou techniku využít k realizaci mé knihy. Bylo zjevné, že texty doplněné pouze obyčejnými plochými ilustracemi nebudou pro mé téma dostatečné, proto jsem se vydala hledat alternativní techniky, které by zajímaly mou cílovou skupinu. Chtěla jsem vytvořit interaktivní knihu s nevšedními ilustracemi, která by čtenáře nevyděsila objemem teoretické části zvoleného tématu. Zároveň jsem však chtěla, aby kniha nebyla vnímána jako propagace užívání drog. Původně jsem uvažovala o pop-up technologii, která umožňuje vytvářet trojrozměrné scény přímo uvnitř knihy. Nicméně jsem tuto myšlenku opustila, protože jsem si uvědomila, že by kniha mohla být vnímána jako příliš dětinská a nebyla by tak respektována. Navíc by tvorba pop-up knihy byla technicky náročná a mohla by omezit množství textových informací. Moje kniha je spíše informativní a rozvíjející literaturou než zábavnou, takže obsahuje mnoho textu a kapitol. Bylo pro mě důležité, aby byl můj vzkaz přijat správně a nebyl vnímán jako něco dětinského nebo naivního.

Mým dalším pokusem bylo vytvořit trojrozměrné scény – pokoje s postavami a nábytkem. Na ně jsem použila recyklovaný papír z kartonových krabic. S využitím vlastní představivosti jsem udělala 4 místnosti s nábytkem, ve kterých jsem chtěla zinscenovat účinky drog. Poté jsem výsledné scény nafotila a doplnila přes grafické editory. Bohužel mě tato technika neuspokojila, a tak jsem začala hledat jiné způsoby, jak svůj projekt realizovat.

Během hledání inspirace jsem narazila na techniku materiálového tisku, kterou jsem již použila při tvorbě jiných svých děl. Tento proces je velmi zajímavý a vždy přináší neočekávané výsledky. K vytvoření otisků jsem použila všechny materiály, které mi přišly pod ruku, což vedlo ke vzniku originálních a vizuálně neobvyklých textur. Tyto textury jsem skenovala a vytvářela z nich koláže v grafických editorech, aplikovala na ně různé efekty, měnila barvy a vzájemně je kombinovala. Výsledkem bylo asi 20 různých ilustrací vyrobených technikou materiálového tisku, které se perfektně hodily k mé knize. Ilustrace jsou ploché a nezvyšují její objem, zatímco obrázky jsou velmi jasné a smysluplné.

Nakonec jsem však s výsledkem své knihy nebyla spokojená. Připadala mi průměrná a nezajímavá, bez nějakého výrazného vyznění. Z toho důvodu jsem se rozhodla zapojit do procesu tvorby moderní technologie. V dnešní době se s nimi setkáváme téměř každý den, vlastníme chytré telefony a počítače. Během svého průzkumu jsem objevila technologii rozšířené reality (AR), která se mi zdála ideální pro téma a styl mé knihy. Když čtenář otevře knihu, zobrazí se mu texty a ilustrace, které nezasahují do procesu čtení a zabraňují tomu, aby kniha působila nudně. Stačí vzít telefon a díky AR technologii se ploché ilustrace ožíví a získají nové dimenze pohybu a proměny.

Pro další pokrok mého projektu jsem se musela zaměřit na studium softwaru pro tvorbu rozšířené reality. Při hledání vhodné platformy jsem musela zohlednit mnoho obtíží a nuancí. Trvalo mi poměrně dlouho, než jsem našla software, který by byl pro realizaci mého nápadu vhodný. Musel být dostatečně snadný na použití, rychlý a zároveň musel umožnit vložení

všech mých ilustrací a vizuálních prvků. Nakonec jsem se rozhodla pro platformu Artivive, která se snadno používá a každý čtenář mé knihy si ji může stáhnout pomocí QR kódu na konci knihy. Díky přívětivému uživatelskému rozhraní je tento program snadno ovladatelný nejen pro dospělé, ale i pro děti.

Poslední věc, kterou jsem udělala, byl grafický design knihy. Po zkoušení různých variant jsem nakonec zvolila tu, kterou vidíte nyní. Původně jsem chtěla na ilustrace umístit text, ale zjistila jsem, že jsou příliš výrazné a potřebuji volný prostor pro uvolnění vzhledu pro čtenáře. Proto má kniha strukturovaný vzhled.

Na obálku knihy jsem umístila červy a oči. Právě tuto ilustraci spojuji se svou finální prací. Ztracené oči, snažící se vyhlédnout z temné jámy červů a najít informace.

1. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

4.1 Popis díla

Finálním výstupem je kniha s názvem Drogy. Kniha má formát 200x200mm a popisuje základní druhy drog a informaci s nimi související.

Je rozdělena na 19 kapitol. Každý název kapitoly je doprovázen ilustrovaným prvkem spojeným s každou konkrétní kapitolou, texty jsou uspořádány na bílých stránkách tak, aby nic neodvádělo pozornost od čtení, ilustrace jsou umístěny na dvoustranách, aby byly lépe vidět a umožňovaly zapojení rozšířené reality (AR) pomocí aplikace.

Pro tvorbu ilustrací jsem použila styl materiálového tisku a pro každou kapitolu jsem použila odlišnou paletu barev, aby byla vytvořena specifická atmosféra, která souvisí s tématem kapitoly.

4.2 Technologická specifika

Základní ilustrace jsem dělala smíšenou technikou. Pomocí materiálového tisku na bílý papír jsem vytvářela texturované plochy, které jsem pak různě kombinovala a propracovávala v Adobe Photoshop.

Rozvrhování stran jsem udělala pomocí programu Adobe InDesign.

Pro názvy kapitol jsem využila font Adelle Sans Bold 39pt a 17pt. Stejně písmo je použito i v titulu. Pro hladký text jsem vybrala Gelo Regular a Bold 11,5pt. Kniha byla tištěna na papír Munken Polar, gramáže 150 g/m². Je vázána klasickou šitou vazbou V8 s celoplátěnými deskami.

4.3 Přínos práce pro daný obor

Tato kniha může být užitečná tím, že poskytuje spoustu informací o tématu návykových látek a závislosti způsobem, který je srozumitelný pro každého čtenáře. Návykové látky jsou významným problémem, a doufám, že jsem v knize úspěšně vysvětlila nejdůležitější aspekty této problematiky. Kromě toho jsem do knihy zahrнула moderní technologie, abych vytvořila krásné a užitečné dílo.

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní a periodická literatura

- TOBOLKA, Zdeněk. Kniha: Její vznik, Vývoj a rozbor. Praha: Orbis, 1949
- KOCMAN, Jiřín H. Médium papír. Vyd. 2. Brno: Vutium, 2004. ISBN 80-214-2626-8
- KHEL, Richard. Na papír napsáno a natištěno
- KORDA, Josef. Papírenská encyklopedie. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1991. ISBN 80-03-00647-3
- KHEL, Richard. Poselství papíru. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-684-8
- SHULGIN Alexander, SHULGIN Ann. PiHKAL: A Chemical Love Story. Berkeley: Transform Press, 1991. ISBN 0-9630096-0-5
- SHULGIN Alexander, SHULGIN Ann. TiHKAL: The Continuation. Berkeley: Transform Press, 1997. ISBN 0-9630096-9-9
- SINEĽNIKOV, Valerij. Závislosti – Jak je překonat. Eugenika. 2015. ISBN 978-80-8100-436-0

6 RESUMÉ

Данный проект представляет собой авторскую книгу, освещающую проблематику наркозависимости. В моей работе представлена главная и краткая информация о влиянии наркотических средств на человека, видах психоактивных веществ и состояниями организма, к которым их употребление может привести. Каждая глава книги дополнена цветными иллюстрациями, связанными к каждой конкретной темой. Иллюстрации дополнены функцией AR.

7 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

První série textur

Příloha 2

Druhá série textur

Příloha 3

Začátek 1. kapitoly

Příloha 4

Ilustrace 1. kapitoly

Příloha 5

Ilustrace 2. kapitoly

Příloha 6

Ilustrace 3. kapitoly

Příloha 7

Ilustrace 4. kapitoly

Příloha 8

Proměna 4. kapitoly

Příloha 9

Ilustrace 5. kapitoly

Příloha 10

Začátek 6. kapitoly

Příloha 11

Ilustrace 8. kapitoly

Příloha 12

Ilustrace 9. kapitoly

Příloha 13

Ilustrace 9. kapitoly

Příloha 14

Ilustrace 11. kapitoly

Příloha 15

Ilustrace 13. kapitoly

Příloha 16

Ilustrace 14. kapitoly

Příloha 17

Ilustrace 15. kapitoly

Příloha 18

Ilustrace 16. kapitoly

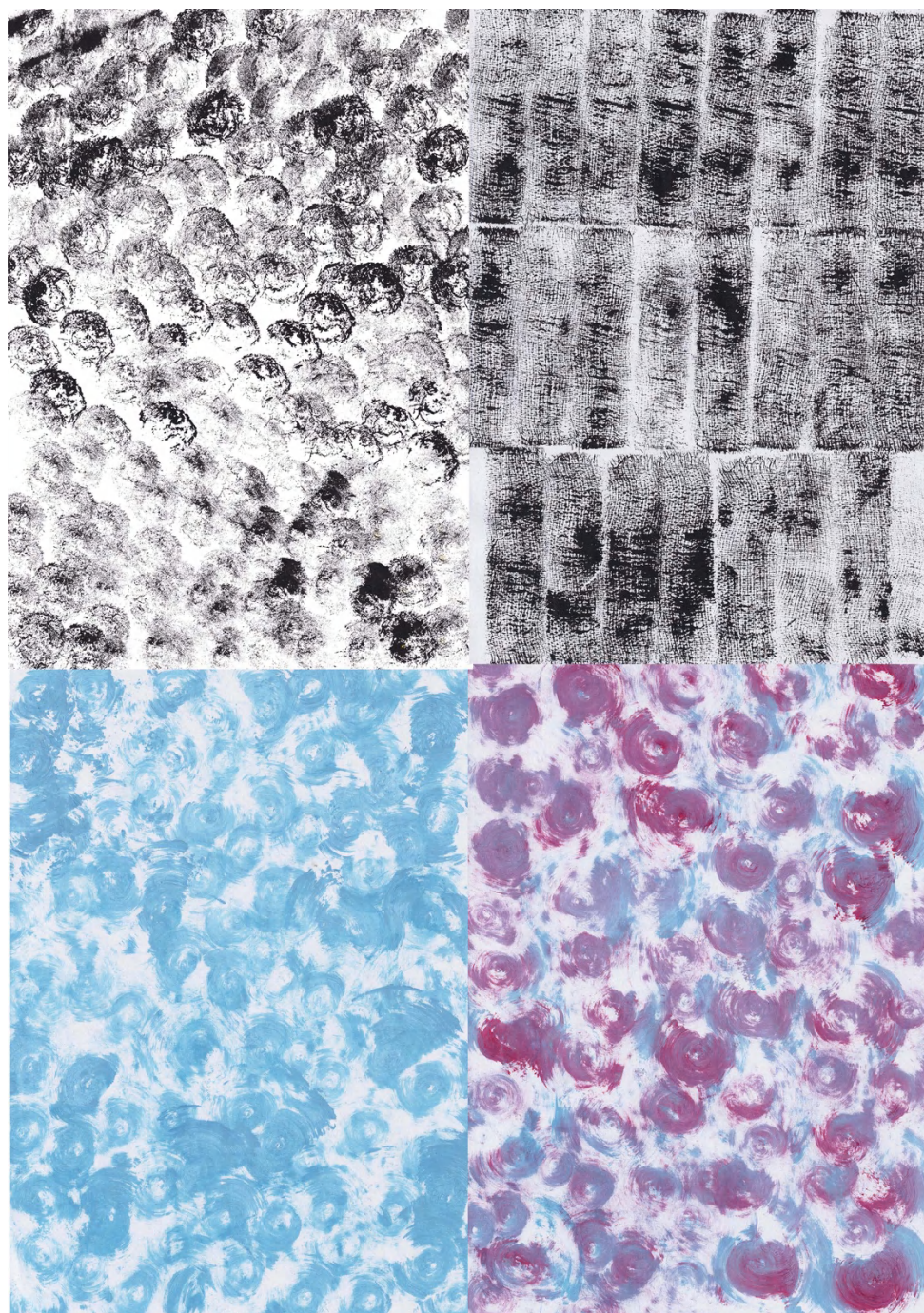
Příloha 19

Ilustrace 17. kapitoly

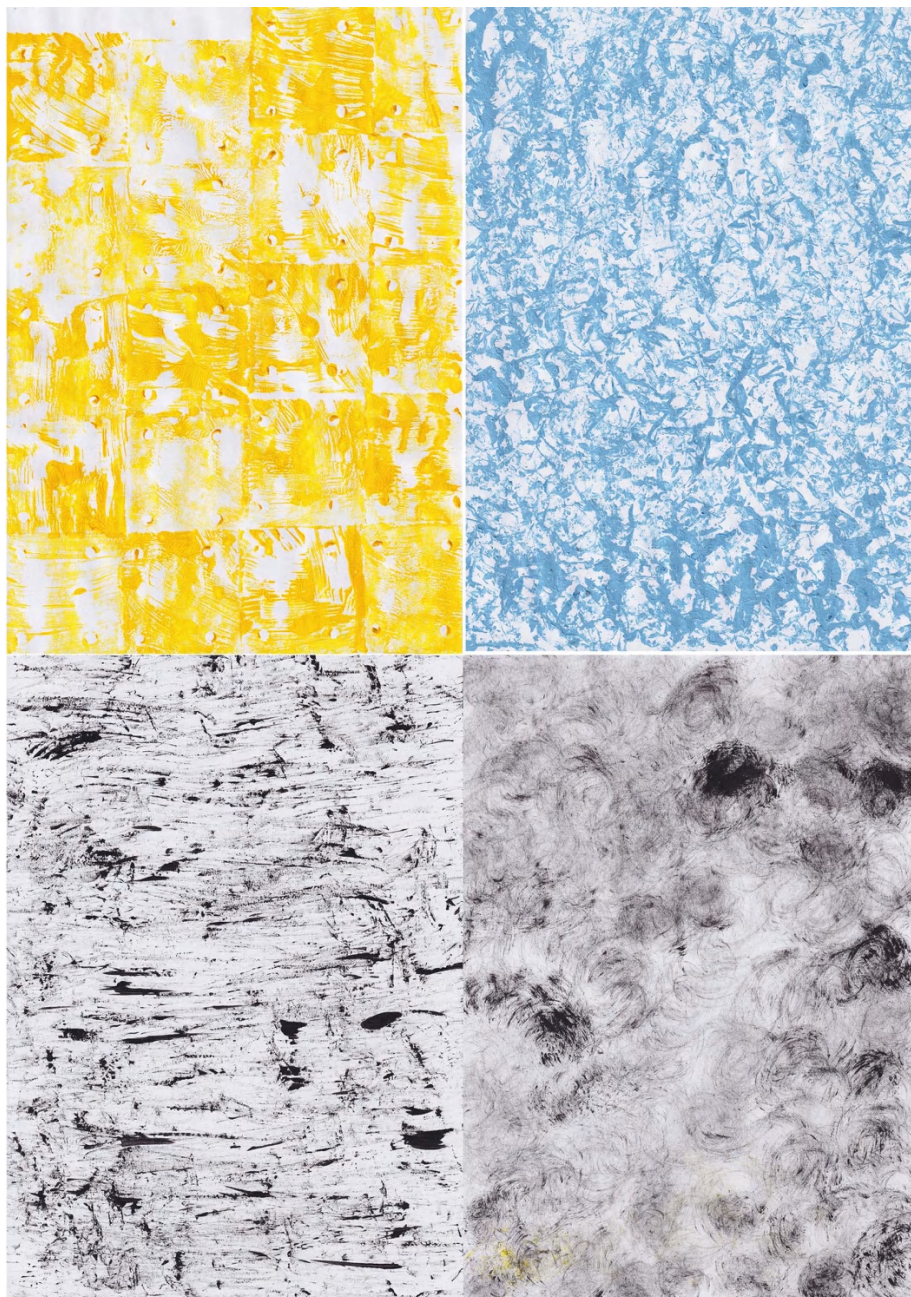
Příloha 20

Ilustrace 18. kapitoly

Příloha 1
První série textur

Příloha 2
Druhá série textur

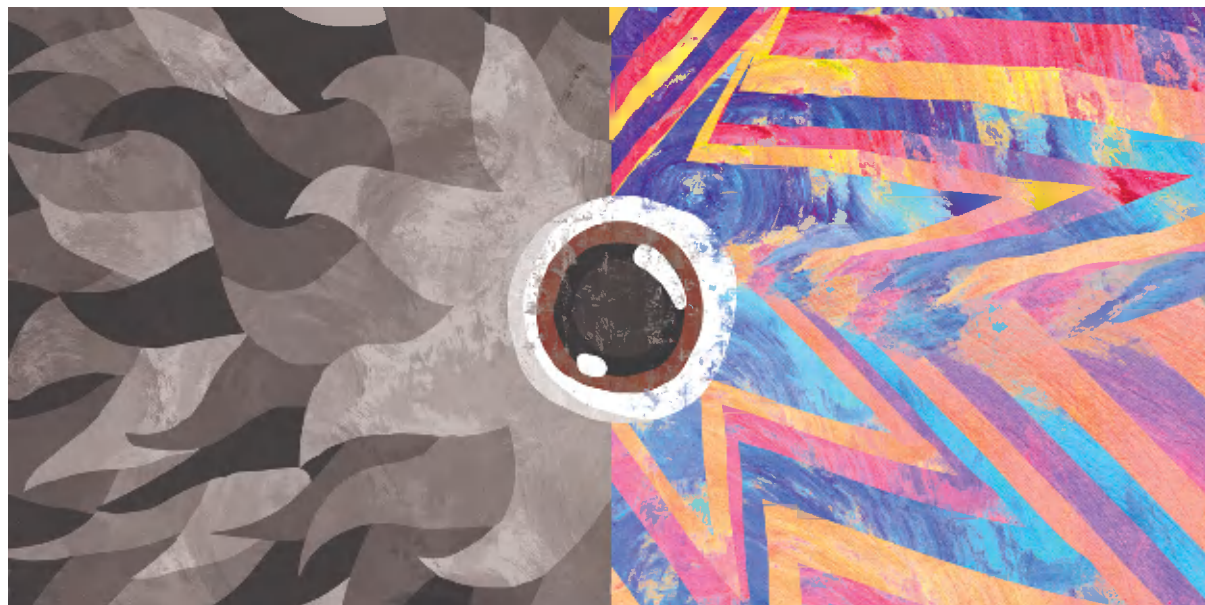
Příloha 3
Začátek 1. kapitoly

Příloha 4
Ilustrace 1. kapitoly

Příloha 5
Ilustrace 2. kapitoly

Příloha 6
Ilustrace 3. kapitoly

Příloha 7
Ilustace 4. kapitoly

Příloha 8
Proměna 4. kapitoly

Příloha 9
Ilustrace 5. kapitoly

Příloha 10
Začátek 6. kapitoly

Příloha 11
Ilustrace 8. kapitoly

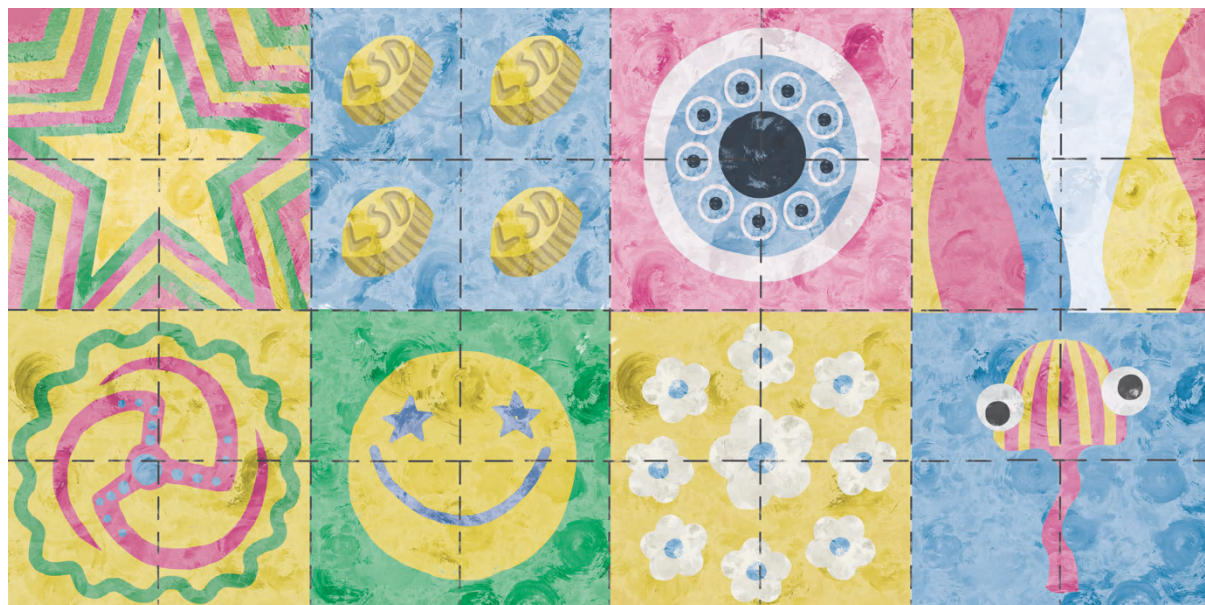
Příloha 12
Ilustrace 9. kapitoly

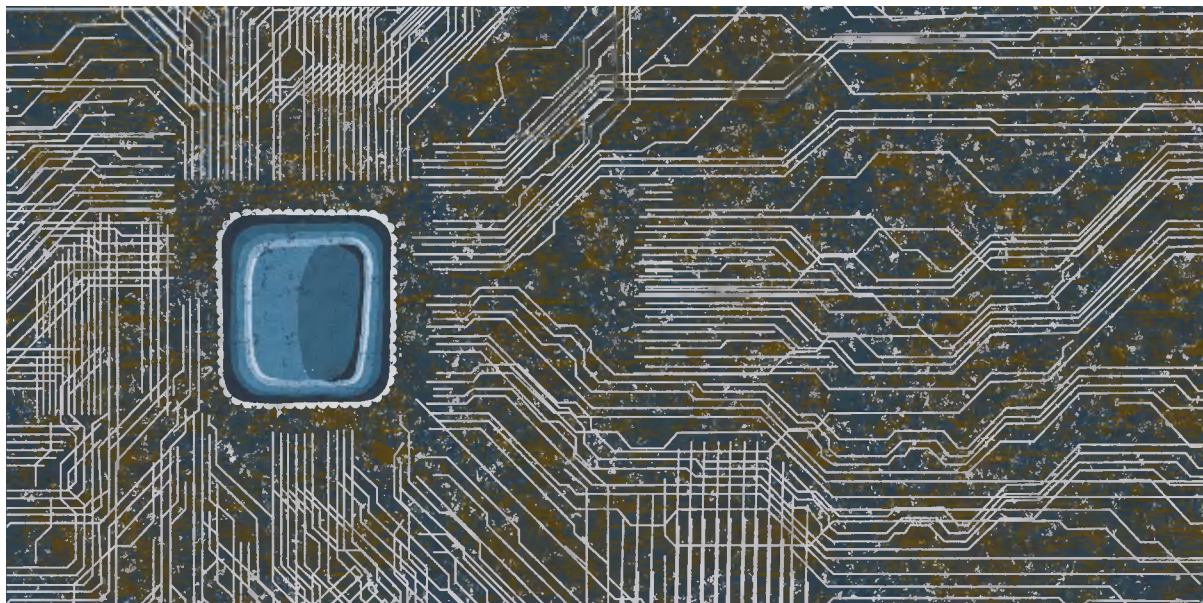
Příloha 13
Ilustrace 9. kapitoly

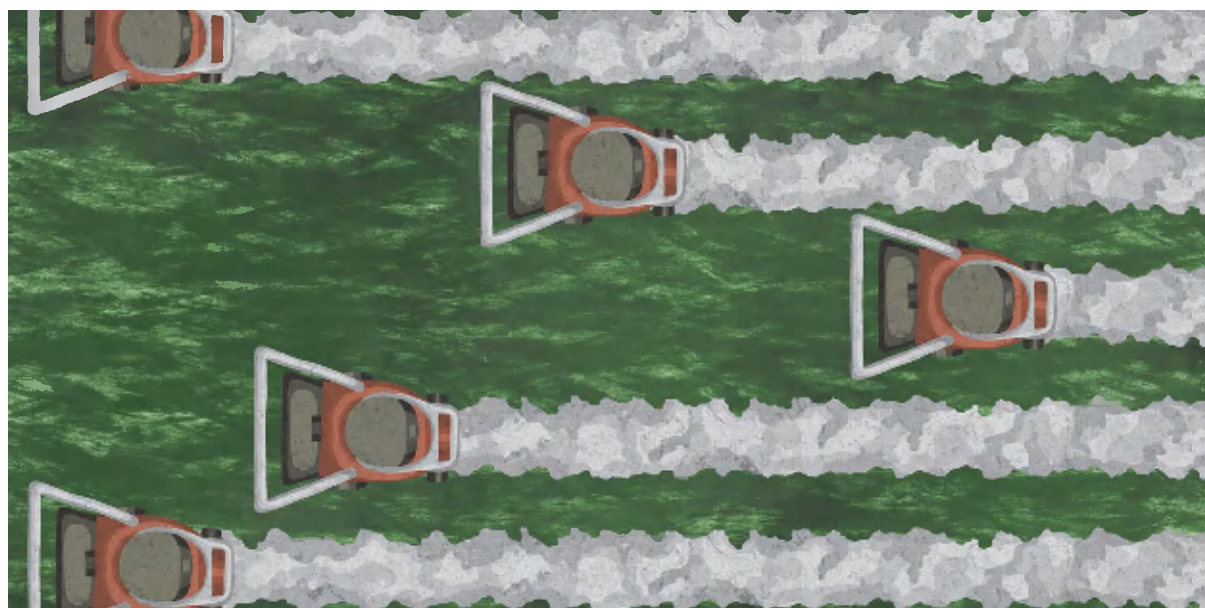
Příloha 14
Ilustrace 11. kapitoly

Příloha 15
Ilustrace 13. kapitoly

Příloha 16
Ilustrace 14. kapitoly

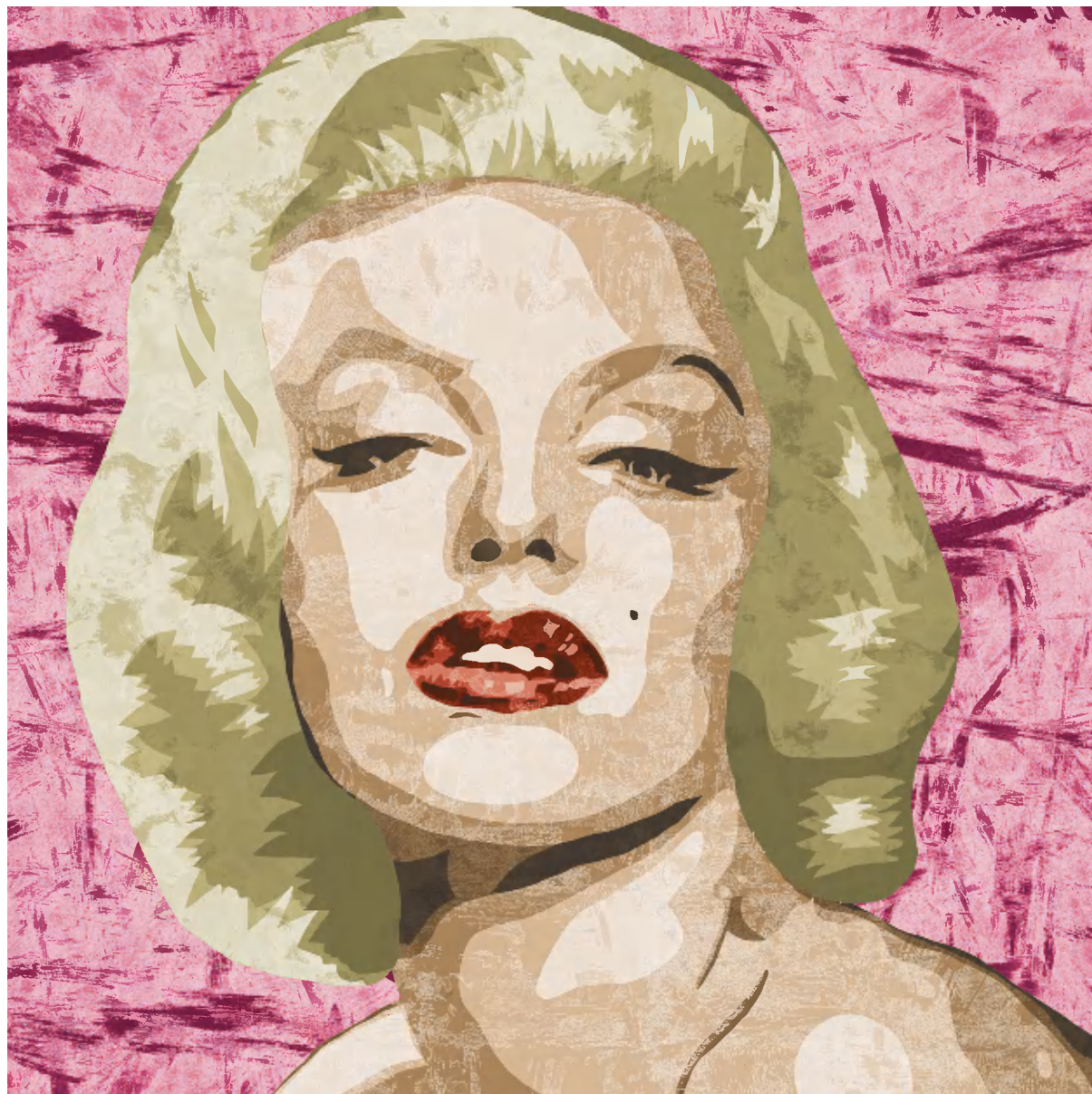
Příloha 17
Ilustrace 15. kapitoly

Příloha 18
Ilustrace 16. kapitoly

Příloha 19
Ilustrace 17. kapitoly

Příloha 20
Ilustrace 18. kapitoly

